

Nordiska stämningar

Gunnar Ekelöv: Sorgen och stjärnan. Albert Bonnier. 4: 75.

ÅRETS INTRESSANTASTE diktsamlingar ha hittills varit två yngre poeters: Johannes Edfelts I denna natt och Gunnar Ekelövs Sorgen och stjärnan. Edfelt har sin styrka i skärpan, Ekelöv denna gång i den mjuka trevande formlösheten. Så till vida är Ekelövs nya bok mycket olk den förra. Dedikation var med allt sitt utsökta artistteri ett ovanligt fast, klart och formfulländat verk, för att vara av en så ung skald. I Sorgen och stjärnan söker han sig ud på villsamma töckenstigar, där tingen beslöjas och förtrollas, och där själen famlar ensam utan stöd. Det är en drömstämning över de nya dikterna liksom över de förra, men av ett annat slag, inte klara, färgrika bildmönster, utan långa böljande dimstråk i skugga och skymning. Det är alltjämt "sent på jorden", men undergångsstämningen har löst upp sig i ett spörjande vemod, det enda mod som sångaren äger, modet att gå bort till ensamheten, att tro på det meningslöst sköna i sången... "ty vem kan sjunga för andra..."

Blott för sig själv
kan en sångare sjunga
som vindar och vatten
blott för sig själva,
blott för att vara en enda
människa värdig: sig själv!

Gunnar Ekelöv.

Strofen liknar en dikt av Vilhelm Ekelund: "Jag diktar för ingen — för vinden som vandrar, för regnet som gråter..." och hela stämningen i dessa ensamhetssånger är besläktad med den ekelundska: ett själens långa, tysta samtal med sig själv och naturen. Formen är en enda monolog på fri orimrad vers, som ibland övergår i prosastycken som hos Ekelund och liksom hos honom med ständiga upprepningar av motiven. Ja, även den poetiska symbolen, den ensamma löftesstjärnan, som lyser sångaren genom töcken och kaos, har ett skimmer av Havets stjärna. Men Ekelövs ton är hans egen, mera mjukt romantiskt, utan den antika reliefen och spänningen.

Recension av Erik Blomberg.

I "de lönlösa tiderna", i ilkgiltighetens, hatets och mördarnas tider blir en sådan hållning mot verkligheten för en människa, som vill värna sitt inre liv mot den allmänna döden, naturlig. Ensamheten är mystikens gamla reningsväg. Måste det vara sångarens? Ja, svarar Ekelöv i sin stora programdikt Sångarens sång: "Sång är på jorden ensamhet bortom människor." Det kan svaras, att sång är även gemensamhet med människorna och att ensamhetsskulten är flykt från den beträngda mänskligheten. Men lika säkert är att för en sådan gemensamhet i djupare mening blir ensamheten en förutsättning, den ensamhet som gör människorna till sig själva, värdiga sig själva och sin genius. För det kravet har Ekelöv i Sorgen och stjärnan med sin öppna, levande lyrikernatur gett många äkta och lyhörda uttryck.

Endast för den som provat sorgens förnedrande makt tändes den ledande stjärnan.

Samma känsla av konstnärlig slutenhet och högsättning som den förra diktsamlingen ger inte den nya. Ekelöv vill nu uttrycka sina inre erfarenheter på ett enklare språk än det surrealistiska bildchiffret. Han har formellt blivit mera traditionell och till innehållet mera reflekterad, men samtidigt mera diffus i konturerna. Han känner sig som en vandrare på vägen, med sitt hem i själva hemlösheten, och det är just detta ödmjuka sökande och spörjande, som gör tonen så sann och sympatisk. Säkert har han också på denna nya väg fått sagt sådant, som hans tidigare form förvägrat.

Denna esoteriska jaglyrik skulle ha blivit abstrakt och intellektuell, om inte naturupplevelsen så omedelbart vävdes in i tankedikten. Vackrast har hans filosofiska naturromantik med anor från Stagnelius, Blake och Hölderlin formats i den stora dikten Sommarnatten. Den bildar övergången till en cykel Nordiska stämningar, där den nya strävan till en enkel, flärdlös ton kommer lyckligast till synes. Nordisk natur, särskilt den nordiska ödemarksvintern, har här fått några sällsynta rena, besjälade uttryck, där Ekelövs mytiska fantasi, det lätta och tindrande i hans ingivelse, besläktat med snöalfer och törnrosfeer, kommer helt till sin rätt. Att han ansluter sig till den runebergiska realismen i vinterstykkena, till Stagnelius och till och med Hölderlin i sina skymningsfantasier förringar inte deras värde. Verkligt tjugande är den nordiska stämningen i dikter som Bockberget, Färd, Bild, Vinternatt eller de graciösa stroforna i Rim:

Törnrosbuske, din gåta
lärde mig le och gråta.

Midvinternatt, din fe
lärde mig blunda och se

vad lillflickan såg från renskinskonten:
Trollens skuggor i människensgläntan

vad lillpojken drömde i juninatten:
Venus föddes ur insjöns vatten!